

در یک سنایور، آینده مذاکرات و روابط ایران و ایالات متحد بدین شکل است که ایران سانتریفیوژهای بیشتری می‌سازد، آمریکا هم در برخورد اقدام ایران، تحریم‌های شدیدتر و فزاینده‌ای را در پیش می‌گیرد و دشمنی دو طرف به زیان هر دوی آنها تمام می‌شود. در نهایت، حتی ممکن است یکی از دولت‌ها کار نسنجیده‌ای کند و ناخواسته مرتکب اشتباهی شود. ■

جمهوری در آمریکا از دیگر اتفاقات است که امیدوارم ایران و مسأله هسته‌ایش از عناوین اصلی شعارهای نامزدهای انتخاباتی نباشد و فکر می‌کنم خواست ایران هم همین باشد. مورد دیگر، نااطمینانی در مورد نیروگاه بوشهر و موضع‌گیری روسیه است - کشوری که میان طرفداری از ایران و رأی علیه ایران در حال رفت و آمد است. مشخص نیست روسیه بالاخره در کدام یک از دو جناح جای می‌گیرد؟

عملکرد حساب ذخیره ارزی

ارز یا بخار آب

برداشت‌های مکرر از حساب دولت، ریشه ذخیره ارزی حاصل از عواید نفت را خشکانده است.

منظور بازپرداخت تسهیلات با تضمین کافی را داشته باشند. (۳) اختصاص حداقل ۱۰ درصد منابع قابل تخصیص حساب به بخش غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی. عملکرد حساب ذخیره ارزی از ابتدای تشکیل در سال ۷۹ تا پایان سال ۸۵ نشان می‌دهد طی این مدت، بالغ بر ۶۳ میلیارد دلار مازاد نفتی به حساب واریز شده که حدود ۵۴ درصد آن در دو سال اول برنامه چهارم بوده و معادل ۱۷۵۸۱ میلیون دلار نیز به آن سود تعلق گرفته است. گفتنی است، به این حساب، دو نوع سود پرداخت می‌شود، نوع اول سود تسهیلات اعطایی از محل حساب است و سود دوم، مبلغی است که بانک مرکزی به مانده حساب و به طور متعارف حدود ۲ درصد میزان موجودی خالص سود پرداخت می‌نماید. به عبارت دیگر، بانک مرکزی موظف به مدیریت حساب در محیط مالی بین‌الملل بوده و باید برای آن به دولت سود پرداخت نماید.

طبق ماده ۶۰ قانون برنامه سوم و ماده ۱ قانون برنامه چهارم توسعه، به منظور ایجاد ثبات در درآمدهای ارزی حاصل از فروش نفت خام و تبدیل دارایی‌های ارزی به دیگر انواع ذخایر و سرمایه‌گذاری در جهت تحقق فعالیت‌های پیش‌بینی شده در برنامه، راهکارهای زیر ارایه شده است. دو راهکار اول در برنامه سوم و چهارم مشترک بوده و راهکار سوم در برنامه چهارم لحاظ شده است: (۱) نگهداری مازاد درآمدهای ارزی حاصل از فروش نفت خام در حساب جداگانه‌ای به نام دولت نزد بانک مرکزی تحت عنوان حساب ذخیره ارزی حاصل از عواید نفت. (۲) اختصاص حداقل معادل ۵۰ درصد حساب ذخیره ارزی برای سرمایه‌گذاری‌های مولد در طرح‌های تولیدی و کارآفرینی بخش غیردولتی که از توجیه فنی - اقتصادی برخوردار بوده و قابلیت سودآوری و درآمدزایی به

ارایه حساب ذخیره ارزی از بدو تشکیل حساب

میلیون دلار

عنوان	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	جمع تاکنون
جمع منابع	۵.۹۴۴	۲.۱۶۸	۵.۹۱۳	۵.۷۹۸	۱۰.۴۸۴	۱۳.۲۰۵	۲۱.۷۲۵	۶۵.۲۳۶
مازاد نفتی	۵.۹۴۴	۱.۸۳۹	۵.۵۹۶	۵.۵۰۸	۱۰.۲۰۷	۱۲.۸۰۵	۲۱.۱۵۵	۶۳.۰۵۴
سود متعلقه به موجودی		۳۱۲	۲۸۲	۲۴۷	۱۷۵	۲۱۷	۲۹۸	۱.۵۳۱
بازدریافت اعتبارات ارزی داخلی		۱۷	۳۵	۴۳	۱۰۲	۱۷۱	۲۷۲	۶۴۰
اصل		۱۷	۳۴	۴۰	۹۶	۱۵۶	۲۴۷	۵۹۰
سود			۱	۳	۶	۱۵	۲۵	۵۰
سایر						۱۲		۱۲
جمع مصارف		۸۱۴	۵.۱۲۹	۵.۴۳۶	۹.۴۵۰	۱۱.۹۹۶	۲۳.۲۷۳	۵۶.۰۹۸
مابه‌التفاوت دیون مشمول تغییر نرخ ارز			۲.۴۳۱	۲.۴۱۴	۲.۷۸۱	۱.۶۳۲	۰	۹.۲۵۸
تکالیف بودجه‌ای دولت		۶۵۶	۲.۱۰۰	۱.۹۴۷	۴.۷۳۲	۸.۰۵۱	۱۷.۷۰۹	۳۵.۱۹۵
تسهیلات اعطایی بخش خصوصی		۱۵۸	۵۹۸	۱.۰۷۶	۱.۹۷۳	۲.۳۱۳	۵.۵۶۴	۱۱.۶۴۶
تعديلات ناشی از نرخ برابری یورو و دلار							۳۱۱	۳۱۱
موجودی نقد در پایان سال	۵.۹۴۴	۷.۲۹۸	۸.۰۸۲	۸.۴۴۴	۹.۴۷۸	۱۰.۶۸۶	۹.۴۴۹	
مطالبات مربوط به تسهیلات ارزی	۰	۱۴۲	۷۰۶	۱.۷۴۲	۳.۵۸۳	۵.۷۴۰	۱۱.۰۵۷	۲۲.۹۷۰
دارایی حساب ذخیره ارزی	۵.۹۴۴	۷.۴۴۰	۸.۷۸۸	۱۰.۱۸۶	۱۳.۰۶۱	۱۶.۴۲۶	۲۰.۵۰۶	۸۲.۳۵۱
مسدودی جهت اعتبارات اسنادی گشایش شده و ضمانت نامه های صادره							۶.۳۴۰	
موجودی نقد پس از در نظر گرفتن تعهدات							۳.۱۰۹	

استخراج: واحد تحقیقات «اقتصاد ایران» از آمارهای رسمی.

غیردولتی، در پایان همان سال به موجودی دوره‌های پیشین برای مصرف این بخش اضافه گردد. راهکار مذکور باعث می‌شود، منابع حساب ارزی برای اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی با محدودیت مواجه نباشند. در واقع، درون حساب، دو حساب دولتی و غیردولتی وجود خواهد داشت که منابع هر یک مشخص می‌باشد. از دیگر موارد مندرج در قانون برنامه چهارم این است که استفاده از وجوه حساب ذخیره ارزی صرفاً در قالب بودجه‌های سنواتی مجاز است.

به گزارش واحد تحقیقات «اقتصاد ایران»، رییس کل بانک مرکزی، موجودی حساب ذخیره ارزی را در آبان ماه سال جاری ۹/۵ میلیارد دلار اعلام کرد. این در حالی است که معاون ارزی بانک مرکزی، موجودی حساب مذکور را در مهرماه ۶۳ میلیارد دلار اعلام کرده بود. هردوی این ارقام ناخالص بوده و تعهدات صندوق را در نظر نمی‌گیرند. براساس پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول (IMF) موجودی حساب ذخیره ارزی در پایان سال ۸۶ به رقم ۳/۴۲۸ میلیارد دلار (خالص از تعهدات) خواهد رسید.

به عقیده اکثر کارشناسان و صاحب‌نظران، عملکرد حساب ارزی از بدو تأسیس تاکنون رضایت‌بخش نبوده است. نگاهی نو به عملکرد دولت‌هایمان در مورد این حساب ذخیره جایز است. ■

عملکرد مصارف حساب، گویای این مطلب است که تاکنون به منظور تداوم سیاست یکسان‌سازی نرخ ارز و مابه‌التفاوت دیون مشمول تغییر آن، حدود ۹/۳ میلیارد دلار (معادل ۱۶/۵۰ درصد) از حساب برداشت شده است. اما حدود ۶۳ درصد مصارف، به تکالیف بودجه‌ای اختصاص داشته که بیانگر نگاه ویژه دولت به حساب ذخیره ارزی در راستای اتخاذ سیاست‌های توسعه‌ای دولت می‌باشد. به این ترتیب، یکی از ایرادات وارده به حساب مذکور، برداشت‌های مکرر از آن است که مانده آن را به شدت کاهش داده و در نتیجه این عمل، میزان تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی با محدودیت شدیدی مواجه شده است. در این خصوص تاکنون حدود ۲۱ درصد مصارف (معادل ۱۱/۶۴۶ میلیارد دلار) به اعطای تسهیلات اختصاص یافته و از نکات بارز آن، رشد چشمگیر ۱۴۰ درصدی اعطای تسهیلات در سال ۸۵ می‌باشد.

طبیعتاً برداشت از حساب ذخیره ارزی برای امور جاری، موجب محدود نمودن فعالیت بخش خصوصی به دلیل کاهش سهم آن از حساب ذخیره ارزی و به تعویق افتادن پروژه‌های عمرانی می‌گردد. لذا به منظور تداوم اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی در برنامه چهارم، پیش‌بینی شده است باقیمانده استفاده نشده از حداکثر ۵۰ درصد اضافه درآمد ارزی حاصل از فروش نفت قابل تخصیص به بخش

جنگ افغانستان و پاکستان

آمریکا، طالبان و فضل الرحمن

منطقه غرب جنوب آسیا در انتظار تحولات چشمگیری است.

شیرپا، دیدار و گفت‌وگو کند. وقتی شش ماه قبل از ریچارد بوچر، معاون وزارت خارجه آمریکا، که مخفیانه به پاکستان آمده بود سؤال شد، آیا وی با مولانا فضل‌الرحمن نیز ملاقات کرده است، وی با لحن سردی جواب منفی داد و گفت: "با هرکس در

به نوشته روزنامه اردو زبان "امت" چاپ کراچی، وابسته به سازمان اطلاعاتی پاکستان (ISI)، آمریکا در جهت جبران اشتباهات گذشته خود در سیاست‌هایش جهت رویارویی با طالبان، تلاش‌های خود را برای آغاز و سرعت بخشیدن به مذاکره با آنان به نحوی جدی پیگیری شده است. خانم پیترسن، سفیر آمریکا در اسلام‌آباد، طی یک گفت‌وگوی غیررسمی اعلام کرد: آمریکا آماده است از افغانستان خارج شود و در این ارتباط، طرحی را نیز تهیه کرده تا آن را در مذاکره با طالبان که به وسیله مولانا فضل‌الرحمن، رهبر حزب مجلس متحد عمل، انجام خواهد شد، ارایه دهد. کاخ سفید اکنون به جای بی‌نظیر بوتو و نواز شریف در حال سرمایه‌گذاری بر روی مولانا فضل‌الرحمن است. این مسأله از زمانی شدت گرفت که مرکز مطالعات استراتژیک برون مرزی آمریکا در واشنگتن، ضمن بررسی اوضاع افغانستان، سیاست جدیدی را به بوش ارایه داد که به جای سرمایه‌گذاری بر روی یک شخص خاص چون مشرف و بوتو، باید بر روی احزاب مخالف دولت مشرف نیز سرمایه‌گذاری کند و به این وسیله است که می‌تواند منافع آینده خود را تضمین و تأمین کند. خانم بوتو، چون خود بنیان‌گذار طالبان بوده نمی‌تواند منافع آمریکا را تأمین کند و تغییر موضع و سیاست سریع وی نیز مزید علت شده است. گفتنی است، در آخرین دیدار مولانا فضل‌الرحمن و خانم رایس در اسلام‌آباد، بر سر این موضوع توافق حاصل شده و مولانا از هم‌اکنون با تشکیل گروه‌های کوچک جرگه (کمیته بزرگان و ریش‌سفیدان محلی) در افغانستان و پاکستان، به دنبال ایجاد یک "لویی جرگه" مشترک و بزرگ در دو کشور است. آمریکا انتظار دارد در نهایت، با نشست آنان بتوان به راه حل نظامی در افغانستان پایان داد. نشست مشترک اصلی به تاریخ خروج نظامیان آمریکا از افغانستان منجر خواهد شد. در این ارتباط، مولانا فضل‌الرحمن، رایزنی‌های سیاسی خود را با یک تشکل اسلامی قدرتمند افغانستان به رهبری گلبدین حکمتیار، رهبر جهادی حزب اسلامی در افغانستان، آغاز کرده است. در آغاز، تشکیل جرگه‌های کوچک سیاسی تا ماه نوامبر یا نهایتاً دسامبر برگزار خواهد شد. از شخصیت‌های اصلی در نشست نهایی لویی جرگه از سوی افغانستان، مقام ارشد افغان، فاروق دادسا انتخاب شده است که تا چند روز آینده به پاکستان خواهد آمد تا با وزیر کشور پاکستان، آفتاب احمدخان

پاکستان نمی‌شود ملاقات کرد." ولی این مقام آمریکایی به نقش مهم مولانا فضل‌الرحمن واقف است. نشانه‌ها و شواهد حاکی از آن است که مولانا فضل‌الرحمن، به دلیل این فعالیت‌ها در دولت آینده پاکستان جایگاه مهمی خواهد داشت. برخی صاحب‌نظران بین‌المللی و داخلی پاکستان از نخست‌وزیری وی در آینده خبر می‌دهند.

قابل ذکر است، در حال حاضر مولانا فضل‌الرحمن گفت‌وگوهایش را با فرماندگان ارشد طالبان آغاز کرده است. مولانا از آنان خواسته تا با اعلام آتش بس از سوی طالبان زمینه را برای خروج نظامیان آمریکایی فراهم سازد.

اکنون آمریکا دریافته است که کلید خروج از بحران افغانستان (و پاکستان)، همانا راهکار سیاسی می‌باشد. لذا به کمک مهره‌هایی نظیر مولانا فضل‌الرحمن در پی رسیدن به آن است. مولانا علاوه بر رایزنی با مقامات ارشد قبایل در مناطق قبایلی پاکستان و افغانستان، گفت‌وگوهای را با مرد شماره یک طالبان، سراج‌الدین حقانی، فرزند مولانا جلال‌الدین حقانی، شروع کرده است. سراج‌الدین حقانی کسی است که علاوه بر نفوذ کلام بر طالبان پاکستان و افغانستان، شبه‌نظامیان خارجی در منطقه و القاعده نیز از وی حرف شنوی دارند. یاریگری‌ها در پاکستان و افغانستان نشانگر آن هستند که منطقه غرب جنوب

آسیا در سوق و سوی تحولات جدیدی سیر می‌کند. ■